

Г. В. Олексюк

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки і маркетингу навчально-наукового інституту підприємництва та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка»
e-mail: h_oleksyk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-3180-4664>

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЗБУДОВАНИХ ОБ'ЄКТІВ ДО ЄВРО 2012**

Досліджено та окреслено проблеми теперішнього стану інфраструктурних об'єктів, що збудовані або реконструйовані до чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. в Україні. Здійснено аналіз окремих проектних показників і фінансової звітності державних підприємств «Арена-Львів» та Міжнародного аеропорту «Львів» імені Данила Галицького. Запропоновано шляхи подолання проблем і механізми ефективного управління та розвитку зазначених підприємств, що продовжують власну господарсько-економічну діяльність після проведення футбольного чемпіонату.

Ключові слова: Чемпіонат Європи 2012 року з футболу, інфраструктурні об'єкти, державно-приватне партнерство, державне підприємство, Арена-Львів, Міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького.

**Oleksyuk H. PROBLEMS AND DEVELOPMENT PERSPECTIVES OF THE FACILITIES
CONSTRUCTED FOR EURO 2012**

The article researches certain aspects of preparation and holding of international project regarding hosting the final games of 2012 European Football Championships in Ukraine, which concerns various spheres of national economic activity: construction, various services, security, communications, logistics, etc. The problems of current condition of infrastructural objects constructed or renovated for Euro 2012 are outlined, analysis of their impact on the development of regional economy is conducted, and capacity created to hold the Championships and still used at the territories and in the branches according to its functions is evaluated. Hosting the 2012 European Football Championships in Ukraine, which was one of the first international events of the kind, has successfully ended. However, there is still the range of unsolved problems, which turn out to be more urgent as the time passes. They slow down the dynamic development of enterprises, which should have been functioning efficiently after the Euro 2012. It concerns the facilities, which were put into service for various reasons in the first stage of construction before the Championships, enabling holding the matches, but to date in six years these enterprises have been conducting their activity on the basis of capacities not put into service according to current legislation. The problem of second stages of construction not put into service and current condition of their exploitation is examined on the example of Public Enterprise «Arena Lviv» and Public Enterprise «Danylo Halytskyi International Airport Lviv» on the basis of 2015-2017 financial accounts. Analysis of certain parameters shows positive and successful activity of Lviv Airport, testifying to high efficiency of reconstruction and expansion of the enterprise, as well as social nature of the project of stadium «Arena Lviv» construction. It is currently the base for athletes' Olympic preparation and is planning the breakeven activity, but in fact is operating at a loss. The mechanisms and ways to overcome the problems of efficient management and development for the abovementioned enterprises are suggested, including in the first place the issues of putting into service the complete complex of facilities according to projects, transfer of Public Enterprise «Arena Lviv» to communal ownership of the city or oblast and concessioning on the basis of public and private partnership.

Keywords: 2012 European Football Championships, infrastructural objects, public and private partnership, public enterprise, Arena Lviv, Danylo Halytskyi International Airport Lviv.

Постановка проблеми. Відомі події проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 р. в Україні, емоційне піднесення, демонстрація успіхів будівництва стадіонів, аеропортів, доріг, готелів, тренувальних полів та інших заходів, від яких сьогодні нас віддаляє майже шість років, дещо призабуті суспільством. На жаль, залишилися проблеми функціонування об'єктів, збудованих до футбольного свята, які сьогодні стають гострішими, особливо на підприємствах, що експлуатують майно не введене в експлуатацію в установленому порядку та у відповідні терміни.

Проведення Євро 2012 в Україні розглядалось як національний, геополітичний, гуманітарний і культурний проект, як шанс наблизитись до Європи,

розповісти про себе світові, продемонструвати свою відповідність європейським стандартам. «Проект Євро-2012 достатньо масштабний, і dokonаний результат його впливу на соціально-економічний потенціал регіону буде відчутний, можливо, через десяток років» [5].

Реалізація державних проектів у регіонах, на територіях місцевого самоврядування – це один з механізмів втілення державної регіональної політики, що сприяє активному місцевому соціально-економічному розвитку. Підготовка до Євро 2012 супроводжувалася значними очікуваннями щодо прискорення економічного розвитку України. Одним з пріоритетів у цьому плані вважається модернізація вітчизняної економіки, особливо на регіональному рівні [4].

Актуальність питань, які необхідно вирішити або врегулювати стосовно теперішньої та майбутньої діяльності підприємств, які продовжують працювати у своїх напрямках після Євро 2012, періодично обговорюється на урядовому рівні, профільним комітетом Верховної Ради, місцевими органами виконавчої влади, у засобах масової інформації, але кінцевого рішення і досі не прийнято. Найпроблемнішим залишається той факт, що на балансах як замовників, так і підрядників будівництва, які впродовж останніх шести років практично припинили активну діяльність, залишаються мільярдні суми незавершеного будівництва, сотні мільйонів дебіторської і кредиторської заборгованості та інших фінансових і майнових показників, що мають бути врегульовані відповідно до законодавства.

Поза увагою не залишається інформація про існування Державного підприємства «Дирекція з будівництва об'єктів до Євро 2012 у м. Львові», яке, на перший погляд, виконало свою місію і мало б бути ліквідоване або видозмінене для іншої мети діяльності одразу після проведення чемпіонату. Не рідко можна знайти у засобах масової інформації і інші критичні або песимістичні статті на кшталт «Руїни Євро 2012» (iPress.ua), що інформують суспільство у неповному обсязі або перекручено про ці проблеми. «Міжнародні масові заходи мають значний потенціал як інтенсифікатора соціально-економічного розвитку держави. Водночас неналежна політика щодо менеджменту організації заходу, подальшого використання створеної інфраструктури містить серйозні загрози для конкурентоспроможності економіки» [7].

Аналіз останніх досліджень. Проблеми формування та функціонування об'єктів національного значення в регіонах України, побудованих для проведення Євро 2012, частково є досліджені у працях вітчизняних науковців, зокрема В. Борщевського, В. Волошина, А. Мокія, Н. Попадинця, Ю. Полякової та ін. Однак мало уваги приділено дослідженню їх ефективності та економічної оцінки результатів проведення Євро 2012.

Метою статті є дослідження сучасного стану, економічної оцінки об'єктів, що збудовані до Євро 2012, результатів їх поточної діяльності, окреслення наявних проблем та аргументації можливих шляхів їх вирішення.

Основні результати дослідження. Для глибшого аналізу та правдивості реального стану на підприємствах, що функціонують після проведення чемпіонату, для дослідження використано окремі проектні показники та показники фінансової звітності Державного підприємства «Арена Львів» (далі – ДП «Арена Львів»), Державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Львів» ім. Данила Галицького» (далі – ДП «МА «Львів ім. Данила Галицького»), Державного підприємства «Дирекція з будівництва об'єктів до Євро 2012 у м. Львові» (далі – ДП «Західінфрапроект»).

Центральним органом виконавчої влади, який здійснював організацію підготовки до Євро 2012 було Національне агентство з питань підготовки та проведення фінальної частини чемпіонату Європи з

футболу в Україні. Агентству були підпорядковані державні підприємства, які у містах проведення ігор чемпіонату виступали замовниками будівництва різних об'єктів. На сьогодні це Агентство перейменоване на Державне агентство інфраструктурних проектів України, до функцій якого належить також завершення реалізації інфраструктурних проектів, підготовка яких здійснювалась у межах Євро 2012, йому підпорядковане ДП «Західінфрапроект».

Було прийнято низку окремих законів та інших нормативно-правових актів, які визначали порядок підготовки, виділення земельних ділянок, встановлення пільг та окремих преференцій, особливості проектування, будівництва, фінансування та інших питань.

Законом України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» від 05.06.2009 р. №962-V було передбачено «будівництво об'єктів чемпіонату – підготовка об'єктів чемпіонату шляхом нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту чи реставрації існуючих будівель і споруд, технічного перенаснащення діючих об'єктів чемпіонату» [1].

Постановою Кабінету міністрів України від 14 квітня 2010 р. №357 «Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу» передбачено перелік завдань, заходів та об'єктів, що мають бути виконані до проведення чемпіонату, джерела та обсяги їх фінансування [3].

Загальні витрати України на підготовку Євро 2012, що фінансувались з усіх джерел, передбачених зазначеною постановою (Державний бюджет, місцеві бюджети, позабюджетні (залучені) кошти, приватні інвестиції) оцінюються у понад 150 млрд грн.

Львівська область збагатилась модернізацією інфраструктури, зокрема це нові можливості Львівського аеропорту, покращення стану міжнародних автомобільних шляхів, пунктів пропуску на кордоні з ЄС, новий стадіон, відремонтовані міські дороги, привабливішими стали історичні місця Львова, що на сьогодні використовується для зростання господарського та соціально-культурного потенціалу регіону.

Згідно з постановою Кабінету України від 14 квітня 2010 р. № 357 «Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу», яка вже втратила чинність, вартість будівництва стадіону у місті Львові становила 2944,7 млн грн. Реконструкція львівського аеропорту здійснювалась у трьох напрямках загальною вартістю 4589,8 млн грн, у тому числі: реконструкція аеродрому та продовження злітно-посадкової смуги – 2437,1 млн грн.; будівництво нового аеровокзалу – 1892,7 млн грн.; реконструкція зовнішніх мереж – 260 млн грн.

На основі проектної вартості будівництва стадіону і реконструкції аеропорту, зазначених вище, і показників балансу первісної вартості введених в експлуатацію об'єктів ДП «Арена Львів» і ДП «МА «Львів» імені Данила Галицького» (табл. 1) можна стверджувати про наявність на балансі замовника

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

будівництва ДП «Західінфрапроект» приблизно до трьох мільярдів гривень незавершеного будівництва. Окрім цього, тут же залишаються суми взаємних зобов'язань між замовником, генеральними підрядниками та проектувальниками, поставальниками, бюджетом, що є основною причиною неможливості ліквідації ДП «Західінфрапроект».

Для аналізу ефективності державних інвестицій, вкладених у будівництво об'єктів до Євро 2012, які здійснені за рахунок коштів Державного та місцевого бюджетів та запозичені під державні гарантії, які у Державній цільовій програмі зазначені як інші джерела, розглянемо основні показники фінансово-господарської діяльності ДП «Арена Львів» та ДП «МА Львів» імені Данила Галицького» (табл. 1).

Балансова вартість основних фондів, що введена в експлуатацію в жовтні 2011 р. (1158,4 млн грн), становить приблизно 40% від кошторисної вартості будівництва стадіону (2,9443 млн грн). Вартість введених в експлуатацію об'єктів Львівського аеропорту становить приблизно 2,8 млрд грн, що рівняється 61% кошторисної вартості загальної реконструкції аеропорту, передбаченої проектами (4589,8 млн грн).

Економічне порівняння показників поточної діяльності зазначених вище підприємств між собою буде не коректним з огляду на різновид функцій і мети надання своїх послуг, однак чітко видно ефективність вкладень державних коштів у різні проекти Євро 2012.

Поточна фінансово-господарська діяльність ДП «Арена Львів» є неприбутковою, стадіон «Арена Львів» на державному рівні визначений як база олімпійської підготовки наших спортсменів.

За останні три роки має місце зростання кредиторської заборгованості та паралельно зростання суми непокритих збитків, що є у прямій залежності. Найбільша збитковість підприємства виникла у попередніх 2013-2014 рр.

Окремо треба звернути увагу про існування на балансі ДП «Арена Львів» кредиторської заборгованості з інших довгострокових зобов'язань в сумі 717,3 млн грн, яка відповідає сумі залучених інших джерел під будівництво першої черги стадіону. Наявність зазначеної заборгованості на діючому підприємстві виглядає так, що стадіон мав би якимось чином її погашати чи управляти нею іншим способом, та зараз несе фінансові витрати, як обслуговування цього боргу перед ДП «Фінінпро» близько 90 тис. грн. щорічно.

За результатами фінансово-господарської діяльності ДП «Арена Львів» ні за яких умов самостійно не зможе

повернути запозичені кошти під будівництво стадіону, що фактично і не передбачалось згідно з державною програмою. Необхідний механізм погашення зазначених зобов'язань, який встановлюється Міністерством фінансів України та Держказначейством.

Середньорічний рівень доходів ДП «Арена Львів» за останні три роки становить 14,6 млн грн. Це є підтвердженням більшої іміджевої та соціальної спрямованості проекту, як спортивної споруди європейського рівня, однак такої що потребує державної фінансової підтримки, або зміни діяльності у бік комерціалізації.

Середньорічна сума витрат підприємства становить в середньому 13-18 млн грн. щорічно, має тенденцію до зростання внаслідок підняття вартості енергоносіїв, які у загальній сумі витрат становлять 40-50%, що є основною причиною збитковості. Така

Таблиця 1
Основні показники фінансово-економічної діяльності ДП «Арена Львів» та ДП «МА «Львів» імені Данила Галицького»
(млн грн)

Назва показника	ДП «Арена Львів»			ДП МА «Львів» імені Данила Галицького»		
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Первісна вартість основних фондів	1158,4	1158,4	1158,4	2391,3	2404,8	2431,8
Дебіторська заборгованість	-	0,8	-	25,6	41,5	37,8
Кредиторська поточна заборгованість	5,1	6,5	6,9	18,7	38,8	56,0
Інші довгострокові зобов'язання (під будівництво)	717,3	717,3	717,3	-	-	-
Нерозподілений прибуток				45,6	52,0	78,1
Непокриті збитки	3,9	4,9	6,3	-	-	-
Доходи	13,7	16,4	13,6	273,6	391,9	490,0
Витрати	13,7	17,5	14,9	200,9	280,0	339,3
Прибутки	-	-	-	72,7	111,9	150,7
Збитки	-	1,1	1,3	-	-	-

Складено автором на основі джерел [8; 9].

висока енергозатратність має свої пояснення, зокрема, об'єкт побудований за європейськими стандартами, з великою кількістю обладнання та приміщень, потужність яких мала відповідати рівню європейського чемпіонату. Окрім цього, футбольне поле, як серце стадіону, має мати установлені стандарти щодо якості трав'яного покриття впродовж усього календарного року, незважаючи на проведення футбольних матчів та пори року. Для дотримання поля у задовільному стані в осінньо-зимовий період використовується система підігріву та штучного освітлення, у літній період здійснюється відповідний полив. Технологія догляду за полем потребує високих витрат, що суттєво збільшує постійні витрати підприємства.

ДП «Арена Львів» щорічно сплачує до бюджету в середньому 2,5-4,0 млн грн. платежів у вигляді податку на додану вартість, єдиного соціального внеску та податку на доходи фізичних осіб. Приблизно на такому рівні надається державна фінансова підтримка для оплати за спожиті

енергоносії і є підтримкою стадіону як бази олімпійської підготовки [8].

ДП «Арена Львів» як окреме підприємство, що утворене в кінці 2012 р., на основі активів зданої в експлуатацію першої черги будівництва, у 2013 р. передано в управління Міністерства молоді та спорту України. Таким чином, виник організаційно-правовий нонсенс, коли єдиний об'єкт, що експлуатується як повний комплекс для проведення заходів на стадіоні, перебуває в управлінні двох центральних відомств: Органом управління майном ДП «Арена Львів» в обсязі активів першої черги (40%) є Міністерство молоді та спорту України, Органом управління майном другої черги, як незавершеного будівництва стадіону (приблизно 50%), є згадане вище Державне агентство інфраструктурних проектів України. Приблизно 10% кошторисної вартості будівництва вважається не виконаною та не профінансованою.

«Ефективне використання об'єктів спортивної інфраструктури передбачає використання прилеглої території, здачу в оренду комерційних площ, оренду стадіонів футбольними клубами, організацію розважальних та відпочинкових заходів (фестивалі, концерти, ковзанки, картинг-центрів, стоянки автомобілів, конференцій)» [6].

ДП «МА «Львів» імені Данила Галицького надає повний комплекс послуг з обслуговування повітряних суден, пасажирів, багажу, вантажів та пошти. Послуги розмежовуються таким чином:

- до авіаційної діяльності належать забезпечення зліт-посадки повітряних суден, обслуговування пасажирів та багажу, наземне обслуговування літаків, послуги заправки паливом та інші;
- до неавіаційної діяльності належать послуги з надання в оренду комерційних та рекламних площ, зв'язку, паркування та інших, що не пов'язані з авіаційною діяльністю.

Підприємство здійснює свою діяльність за умови стратегічного бачення розвитку, що відображено у Стратегічних планах розвитку МА «Львів» імені Данила Галицького на 2014-2018 рр. та 2019-2023 рр. [9].

Основними (базовими) показниками діяльності аеропорту вважається кількість відправлених рейсів та пасажиропотік. Відповідно до Стратегії розвитку аеропорту на 2014-2018 рр. прогноз кількості відправлених рейсів становив: на 2015 р. – 4618; 2016 р. – 5080; 2017 р. – 5588; 2018 р. – 6147. Проте уже в 2016 р. відправлено 8877 рейсів, у 2017 р. – 11983. Значно перевищує прогнозний показник стратегії розвитку інтенсивність пасажиропотоку, коли за 2017 р. при прогнозованому показнику 798,6 тис. пасажирів, фактично перевезено 1080 тис. осіб. Досягнутий мільйонний рубіж пасажирських перевезень, який востаннє фіксувався до 1991 р.

Аналіз фінансово-економічної діяльності ДП «МА «Львів» імені Данила Галицького» (табл. 1) показує високу рентабельність цього підприємства за показником відношення прибутку до загальної суми витрат. За 2015 р. рентабельність склала 36%, за 2016 р. – 40%, 2017 р. – 44,4%, що свідчить про систематичну позитивну динаміку діяльності аеропорту.

Акумулюючи значні суми нерозподіленого прибутку, підприємство має можливість використати їх на розширення виробництва, створення нових об'єктів, покращення матеріально-технічної бази, надання нових видів послуг, що є основою для збільшення кількості авіарейсів та пасажиропотоку.

Дослідження фінансово-економічної діяльності ДП «Арена Львів» та ДП «МА «Львів» імені Данила Галицького» необхідно доповнити виявленням проблем технічного плану, які мають місце у зв'язку з не завершенням будівництва згідно з затвердженими проектами впродовж понад шести років. Стадіон та аеропорт використовуються у повному комплексі, що забезпечило успішне проведення футбольного чемпіонату. Існують застереження щодо експлуатації об'єктів другої черги будівництва, які не здані в експлуатацію. Згідно з чинним законодавством України, використання об'єктів будівництва, реконструкції, не зданих в експлуатацію в установленому порядку, забороняється та передбачає відповідні фінансові санкції. Це стосується недобудованої інфраструктури: транспортної розв'язки, електропідстанції, доріг та інших об'єктів, що входили у склад проектів. Особливо необхідно звернути увагу на завершення будівництва та введення в експлуатацію мережі зовнішнього електропостачання стадіону й аеропорту, оскільки ненадійність електроживлення може спричинити критичні ситуації на підприємствах.

Об'єкт, що використовується, але не введений в експлуатацію належним чином, не може бути ефективно відремонтований, затрати на ремонт не можуть бути відображені у бухгалтерському обліку, у тому числі як балансоутримувача незавершеного будівництва (замовника), так і підприємства, що використовує це майно. Відповідно до норм будівництва та експлуатації будівель, споруд, обладнання, з часом виникає потреба у проведенні технічного профілактичного ремонту та заміни окремих складових об'єкту. Відповідно є проблема стосовно нарахування амортизації на не введені в експлуатацію об'єкти основних фондів, які зношуються під час експлуатації.

Таким чином, дослідження перелічених вище проблем підприємств, що збудовані до Євро 2012, особливо стадіону «Арена Львів», доводять, що з кожним роком така проблемність буде поглиблюватись під впливом часу, загальних економічних тенденцій, зміни нормативно-правових норм, а також втрати зв'язку з фахівцями замовника, підприємствами-підрядниками, які володіють проектною документацією, підтвердженням невиконаних робіт, питаннями організації будівництва, юридичною та фінансовою інформацією, що буде необхідна для відновлення проекту та задачі в експлуатацію другий черг будов.

За показниками звітності підприємств, збудованих до Євро 2012, не завжди можна побачити рівень соціальної значимості функціонування їх у цей час. Найбільш виправданим мірилом важливості та необхідності сучасного стадіону та аеропорту є людське враження та захоплення, позитивні емоції, які люди отримують, перебуваючи там. Чим можна

оцінити ейфорію вболівальників Національної збірної футбольної команди України, яка впродовж останніх років перемогла в усіх матчах на переповненому стадіоні «Арена Львів». Історія стадіону пам'ятає футбольні матчі за участю знаменитих європейських клубних команд, про гру яких у Львові до проведення Євро 2012 не можна було навіть мріяти.

Чи можна виміряти емоції та патріотизм, що переповнюють глядачів на концертах видатних українських виконавців. У теперішній час суцільних захоплень соціальними мережами, відвідування стадіону має неоцінене значення, потребу молодих людей, позитивний вплив на їх світогляд та розвиток.

Не можна навіть близько зрівняти умов перебування пасажирів у Львівському аеропорту до його реконструкції. Тісний аеровокзал, суцільні черги, незадовільні умови для очікування пасажирів, все це призводило до справедливих нарікань та зниження активної діяльності аеропорту. Сучасний аеровокзал приваблює комфортом та зручністю, а можливість здійснити авіа переліт у будь-яку частину світу прямо чи із зручними пересадками сприяє розвитку туризму, ділової активності, подорожей, родинних зв'язків. Окрім цього, непрямий ефект визначається такими нематеріальними речами, як підвищення іміджу країни у світовій спільноті [7].

Підсумовуючи викладене, резюмуємо:

1. Вимушена експлуатація других черг незавершеного будівництва згідно з затвердженим проектом, що відбувається сьогодні на ДП «Арена Львів» та ДП «МА «Львів» імені Данила Галицького», призводить до порушення законодавства, високих технічних ризиків, зниження фінансово-економічних можливостей.

2. Організаційно-правова нерегульованість функціонування підприємств, органом управління якого є два різні центральні органи, знижує ефективність управління, ставить під загрозу вирішення нагальних питань фінансово-господарської діяльності, управління технічними, фінансовими та майновими ризиками.

3. Відсутність стратегічного бачення та прогнозування майбутньої діяльності ДП «Арена Львів» стосовно перспектив завершення будівництва і передачі в експлуатацію усього комплексу стадіону та пов'язаної інфраструктури, невизначеність функцій замовника, діяльності генерального підрядника та проектної установи, взаємні боргові зобов'язання, судові процеси гальмують процес динамічного розвитку підприємства, подолання збитковості.

4. Потребує зміни та вдосконалення детальний план використання території навколо стадіону, який на сьогодні є застарілим, вимагає нових підходів щодо комплексної забудови як ділового, культурно-розважального, спортивного центру Львова та Західної України.

Пропонуючи шляхи вирішення перелічених проблем, беремо за основу досягнення ефективності управління на основі можливих варіантів зміни форм власності, реальності фінансування будови та передачі в експлуатацію других черг будівництва, покращення результатів фінансово-економічної діяльності підприємств завдяки комплексному

використанню об'єктів Євро 2012 та прилеглих територій.

Для подолання проблем ДП «Арена Львів» звернемося до Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 р. № 2004-VI, який передбачає можливість застосування державно-приватного партнерства у сфері туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту [2]. До функцій державно-приватного партнерства у сфері спорту належить: проектування, фінансування, будівництво, відновлення або реконструкція і модернізація, а також експлуатація і обслуговування. Державно-приватне партнерство може здійснюватись у формі концесійної або спільної діяльності. До об'єктів, що можуть діяти на умовах концесії належать стадіони, тренувальні комплекси, спортивні майданчики. Особливістю визначення державного партнера є перебування об'єкта у державній або комунальній власності із заборонаю приватизації протягом усього строку державно-приватного партнерства, тобто концесії.

Здійснення державно-приватного партнерства у визначеній формі (концесія, спільна діяльність) потребує глибокого аналізу спільних дій державно-приватного партнера, зокрема:

1. Детальне вивчення соціально-економічного та господарського стану сторін для виявлення можливих ризиків та перспектив раціональної і результативної діяльності на користь обох партнерів, позитивних наслідків для суспільства, спортивної спільноти, мешканців території.

2. Порівняння основних показників спортивного об'єкта, обсягів виконання основних завдань відповідно до проектних потужностей та профільних можливостей, статутної діяльності, соціальних завдань, маркетингової політики, фінансового плану до запропонованих приватним партнером показників, у динаміці попередніх та майбутніх періодів.

3. Виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки в розрізі економічних, соціальних та екологічних напрямів, визначення форм управління ризиками, їх розподілу між сторонами.

4. Обґрунтування умов будови та введення в експлуатацію незавершеного будівництва, джерел фінансування робіт, оцінки незавершеного будівництва та проекту загалом.

5. Визначення умов користування земельною ділянкою, на якій розташований об'єкт, а також можливостей її розширення у випадку необхідності, пов'язаної із здійсненням державно-приватного партнерства.

Інший шлях, що може бути запропонований – це передача у комунальну власність області або міста майнового комплексу ДП «Арена Львів» та об'єктів, що за своїми функціями мають належати до комунальної власності міста (дороги, водогони, газові мережі та електропостачання). Для передачі, в установленому законом порядку, необхідно виконати подібний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства як при державно-приватному партнерстві, а також здійснити низку процедур для врегулювання організаційно-правового управління

державними підприємствами єдиним центральним органом виконавчої влади, зокрема:

1. Ухвалити рішення на урядовому рівні про функціонування служби замовника. Рациональнішим буде рішення про передачу функцій замовника до діючого підприємства, аніж відновлення (реанімація) діяльності ДП «Дирекція з будівництва об'єктів до Євро 2012 у м. Львові». При цьому вартість незавершеного будівництва, інші активи та пасиви будуть відповідати умовам управління, обліку та контролю до їх фактичного використання.

2. Здійснити комплексний технічно-будівельний аудит споруди стадіону та експертну оцінку незавершеного будівництва для виявлення її реального технічного стану, корегування проекту та повторної державної будівельної експертизи в установленому порядку.

3. Затвердити механізм управління зобов'язаннями стосовно заборгованості за виконані будівельно-монтажні та проектні роботи, постачання обладнання та матеріальних цінностей, повернення коштів запозичень під будівництво, зокрема і тих, які перебувають на балансі ДП «Арена Львів» (717,3 млн грн).

4. Ухвалити спільне рішення на державному та місцевому рівні про обсяги виконання робіт відповідно до корегування проекту, джерел фінансування, термінів здачі в експлуатацію і способу передачі у комунальну власність.

5. Розробити стратегічний план розвитку ДП «Арена Львів», використання та забудови території навколо нього, в контексті генерального плану міста Львова, створення там ділового, культурно-розважального та спортивного комплексу.

Не виключається можливість, що об'єкти надалі залишаються у своїх відомствах, управляються Міністерством молоді та спорту України і Державним агентством інфраструктурних проектів України, окремо здійснюють власні повноваження та функції, але при цьому діють комплексно, що в результаті призведе до об'єднання підприємства та ефективної його діяльності.

Дослідження проблем ДП «МА Львів» імені Данила Галицького показало меншу гостроту невіршених питань, але існування їх незаперечно в частині завершення та здачі в експлуатацію другої черги реконструкції аеродрому і об'єктів інфраструктури. Однак Міністерством інфраструктури України може бути знайдено спосіб вирішення цих питань у найближчий час, оскільки успішність діяльності аеропорту підтверджена результатами фінансової діяльності. Стійкий фінансовий стан та прибутковість підприємства є гарантією подолання проблем.

Висновки.

1. Проведення чемпіонату Європи 2012 з футболу в Україні як міжнародний масовий захід сприяв нагромадженню високих позитивних тенденцій в галузі будівництва, інфраструктурного, туристичного потенціалу та інших сфер, що необхідно використати у подальшому зростанні економіки.

2. Будь-який масовий захід не виключає наявності проблем, що можуть бути відчутними через певний

проміжок часу, особливо коли відсутнє чітке стратегічне бачення використання побудованих споруд після проведення події.

3. Досвід проведення знакових масових заходів на державному рівні має набуватись не лише в організаційному, іміджевому чи представницькому плані, але у ретельності прогнозування наслідків діяльності збудованої інфраструктури у майбутньому для загального соціально-економічного розвитку.

4. Проведені дослідження діяльності двох підприємств міста Львова, окреслення проблем, вказують на подібну проблематику в інших містах України, де проводились ігри чемпіонату, у тому числі і в Києві.

Дослідження зазначеної теми може бути продовжено у напрямі визначення методології та наукових підходів щодо розрахунків ефективності організації проведення національних проектів масових заходів, визначення показників соціальної корисності, впливу на розвиток територій місцевого самоврядування, де вони реалізуються.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» від 05.06.2009. № 962-V. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2007. № 31. Ст. 405. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-16>

2. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 40. Ст. 524. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/page>

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу» від 14.04.2010 № 357. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/357-2010-%D0%BF>

4. Борщевський В., Волошин В, Мокій А. Щодо впливу підготовки до «Євро-2012» на структурну модернізацію регіональних економічних комплексів: аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/826/>

5. Олексюк Г. В. Чемпіонат Європи 2012 з футболу у м. Львові: соціально-економічний ефект від проведення. Регіональний аспект. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». 2011. Вип. 704. С. 151-158.

6. Полякова Ю. В. Вплив чемпіонату Євро-2012 на економіку України. *Економічний форум*. 2012. №2. С. 89-92.

7. Попадинець Н. М. Особливості розвитку та проведення масових заходів в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 3(125). С. 19-23.

8. Інформація про діяльність підприємства. Звіти за 2015-2017 рр. / ДП «Арена Львів». 2018. Режим доступу:

http://www.arenalviv.com.ua/Informatcia_pro_dijalnist_pidpruemstva/

9. Інформація про діяльність підприємства / ДП «МА'ЛЬВІВ» імені Данила Галицького». 2018. Режим доступу: http://lwo.aero/uk/activity_info

Reference

1. Supreme Council of Ukraine (2007). Pro orhanizatsiyu ta provedennya final'noyi chastyny chempionatu Yevropy 2012 roku z futbolu v Ukrayini [On the organization and holding of the final part of the European Football Championship 2012 in Ukraine]: Law of Ukraine, adopted on 2007, Jun 05, 962-V. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 31, art. 405. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-16_1 [in Ukrainian].

2. Supreme Council of Ukraine (2010). Pro derzhavno-privatne partnerstvo [On public-private partnership]: Law of Ukraine, adopted on 2010, Jul 01, 2404-VI. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 40, art. 524. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> [in Ukrainian].

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010). Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi tsil'ovoyi prohramy pidhotovky ta provedennya v Ukrayini final'noyi chastyny chempionatu Yevropy 2012 roku z futbolu [On Approval of the State Target Program for the Preparation and Conduct in Ukraine of the Final Part of the European Football Championship 2012]: Resolution, adopted on 2010, Apr 14, 357. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/357-2010-%D0%BF> [in Ukrainian].

4. Borshchevskyy, V., Voloshyn, V., & Mokiy, A. (2012). Shchodo vplyvu pidhotovky do «Yevro-2012» na strukturnu modernizatsiyu rehional'nykh ekonomichnykh kompleksiv [On the Impact of Preparation for Euro-2012 on Structural Modernization of Regional Economic Complexes] (Analytical Note). National Institute for Strategic Studies. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/826/> [in Ukrainian].

5. Oleksyuk, H. V. (2011). Chempionat Yevropy 2012 z futbolu u m. L'vovi: sotsial'no-ekonomichnyy

efekt vid provedennya. Rehional'nyy aspekt [The European Football Championship 2012 in Lviv: The socio-economic effect of holding. Regional aspect]. In *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika». Seriya «Menedzhment ta pidpryyemnystvo v Ukrayini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku» [Bulletin of National University «Lviv Polytechnic». Series «Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems»]*: Vol. 704 (pp. 151-158). [in Ukrainian].

6. Polyakova, Yu. V. (2012). Vplyv chempionatu Yevro-2012 na ekonomiku Ukrayiny [Influence of Euro-2012 championship on the economy of Ukraine]. *Ekonomichnyy forum – Economic Forum*, 2, 89-92. [in Ukrainian].

7. Popadynets, N. M. Osoblyvosti rozvytku ta provedennya masovykh zakhodiv v Ukrayini [Features of the development and holding of mass events in Ukraine]. In *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine]*: Vol. 125(3) (pp. 19-23). [in Ukrainian].

8. Arena Lviv (2018). Informatsiya pro diyal'nist' pidpryyemstva. Zvity za 2015-2017 rr. [Information about the activity of the enterprise. Reports for 2015-2017]. Retrieved from http://www.arenalviv.com.ua/-Informatcia_pro_dijalnist_pidpruemstva/ [in Ukrainian].

9. Danylo Halytskyi International Airport Lviv (2018). Informatsiya pro diyal'nist' pidpryyemstva [Information about the activity of the enterprise]. Retrieved from http://lwo.aero/uk/activity_info Information on the activities of the company [in Ukrainian].

Надійшло 08.02.2018 р.



Scientific-practical journal "REGIONAL ECONOMY"

Scientific-practical journal "Regional economy" is a specialized scientific-practical publication, which highlights such theoretical and applied issues: the formation and implementation of state regional policy in Ukraine, the problems of socio-economic life of the regions, territorial development, environmental management and ecological security, social policy, cross-border cooperation, rural development, investment and innovation policy, Finance and banking.

Journal "Regional economy" is included in the List of scientific professional publications of Ukraine in the field of economic sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated by 7.10.2015 №1021).

The journal is included in the international scientometric database Index Copernicus, Poland - with 2012.

The journal's website: www.re.gov.ua